

Otázka: Novověká filozofie

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): tercahavlu

-začátek v17. století- to politicky rozbouřené, z filozofie ale relativně jednotné s plynulým vývojem

-základní problém učenců-otázky-poznání=gnozeologie či noetiky, -ideálem filozofie- matematika

jako věda-jasná s všeobecnou platností (ty samé vlastnosti žádány od filozofie), matika každému

přístupná, dává důkazy

Jak a co mohu poznávat? - Empirismus odvozuje původ a platnost poznání ze smyslové zkušenosti,

podle empiriků-člověk se rodí jako „tabula rasa“ -v průběhu života na nepopsanou desku zap. zkušen.

-emp. preferuje metodu indukce=spočívá v postupu od jednotlivého k obecnému, důležitý experiment,

opačně-obecné hypotézy k jednotlivostem=metoda dedukce

- Racionalismus- zárukou správnosti našeho poznání je racionální myšlení (rozum), vyzdvihuje rozumové schopnosti člověka.....àstanoviska rec. i emp. spojil Immanuel Kant □ zkuaenostní i racionální poznání mají stejnou platnost

Empirismus- Anglie - T. Hobbes, J. Locke, D. Hume, G. Berkeley, těžiště-analýza empirického, pramen poznání-smyslovost, východisko-počitek

Racionalismus- kontinentální Evropa, R. Descartes, B. Spinoza, G.W.F. Leibniz, těžiště-racionální odvozování, pramen poznání-rozum, východisko-vrozené ideje

Osvícenství- (počitek i vrozené ideje)- Kant: transcendentální reflexe, názory bej pojmů jsou slepé a

myšlenky bez obsahu jsou prázdné

ANGLICKÝ EMPIRISMUS

Francis Bacon (1561-1626) zakladatel empirismu, vědecké poznání chápe jako předpoklad pro rozvoj

společnosti, základ poznání ve skutečnosti, poznání omezeno překážkami, chybami v našem myšlení

A co nám brání ve správném myšlení? (Bacon překážky označuje jako idoly (předsudky, iluze)

1) idoly rodu- omyly zapříčiněné lidskou povahou, předpokládáme, že věci lépe uspořádány než ve

skutečnosti, podléháme vášním, afektům, které brání správnému úsudku

2) idoly jeskyně- omyly vycházející z individuality člověka, každý jiná povaha, vychování, hodnoty

3) idoly tržiště- omyly pocházející ze vzájemných kontaktů lidí, vzájemné nepochopení=nedorozumění

4) idoly divadla- omyly pocházející od filozofů, každý z nich má svou pravdu, lidem uniká skutečná pr.

-1.krok ke správnému myšlení- očistit rozum od idolů, 2.krok použít správné vědecké metody indukce

-nedokončený spis Nová Atlantida- navazuje na Platonovu myšlenku ideálního státu řízeného učenými

-nejvýznamnější díla: Nové organon, Nová Atlantida

Thomas Hobbes (1588-1679) - otázky státu a práva, „člověk člověku vlkem“, spoluvůrce teorie

společenské smlouvy, před vytvoření společnosti člověk žil v přirozeném stavu- lidská přirozenost=

touha vlastnit, člověk egoista, chce vlastní výhodu, to vede k válce proti všem - tento stav neuspokojuje potřebu jistoty, tu získáme jen vytvořením smlouvy o nadřazené moci, tedy státu=

stát lidský vynález-umožňuje mír, války mezi státy jsou pozůstatkem přirozeného stavu

(3. příčiny sporů- soutěžní, nedůvěra, touha po slávě, vede to k napadání pro zisk, bezpečí, čest,

použitím násilí, aby se bránili, aby ztrestali maličkosti)

-nejvýznamnější dílo: Leviathan

John Locke (1632-1704) – zakladatel liberalismu, esej o lidském rozumu-otázka poznání, člověk se

podle něj rodí jako nepopsaný list papíru (tabula rasa) na který se zapisuje zkušenost ze smyslů=

senzualismus

-všechny myšlenky získáváme zkušeností, nejdříve jako jednoduché vjemy (zrakem, sluchem,..) ty pak

tvoří obrazy, tedy myšlení, víra,.. à zkušenost tedy vnímá a vnitřní à

a)vnější zkušenost- pomocí ní jednoduché ideje, je 1. činností člověka, seznamujeme se tak se světem,

do našeho vědomí tak jdou ne věci samotné, ale pouze kvality věcí (kvality primární (neměnné, tvar,

rozloha, pevnost...) a sekundární (stálé, mění se ve vztazích, barva, vůně, teplota,..)

b)vnitřní zkušenost- vzniká tak, že se vědomí obrací samo k sobě, jednoduché

ideje=nejjednodušší

elementy myšlení-skládají se do složených idejí)

-politická teorie- zabývá se i společenskou smlouvou, přirozeným stavem a přirozeným právemà

přirozený stav, kde platí přirozené právo je stav svobody, podle něj to byl nejlepší stav, poté stav

narušen se vznikem vlastnictví- uzavřela se spol. smlouva a vzdali se části svobody ve prospěch celku

-nejvýznamnější díla: Esej o lidském rozumu, Dvě pojednání o vládě

RACIONALISMUS

René Descartes (1596-1650)

-otázka kterou si pokládal: Co je v našem poznání jisté?

-nejdříve nepovažuje za jisté vůbec nic, pochybovat musíme o všem, o tom, co jsme se naučili, přečetli

co nám říká svět, který nás obklopuje, protože smysly klamouàkdy~ jsme schopni této pochybnosti,

jsme schopni i myšlení à "Cogito ergo sum" (Myslím, tedy jsem) -1. neotřesitelné východisko a vše

co poznáváme se stejnou zřejmostí musí být rovněž nepochybné, Existuje něco, co odpovídá tomuto

požadavku? – Bůh, ideje boha nezávisí na zkušenosti, je nekonečná a dokonalá bytost
-nejvýznamnější díla: Rozprava o metodě (přijímat jen to, co se mi samo představuje tak jasně
a
zřetelně, že o tom nemohu pochybovat, každý problém rozdělit na co nejjednodušší části, které
lze
bezpečně poznat, postupovat od jednoduchého ke složitému v pořadí, sestavit úplné seznamy a
obecné přehledy, aby bylo jisté, že jsme na nic nezapomněli), Meditace o první filozofii,
Principia phylosophiae

Benedikt (Baruch) Spinoza (1632-1678)

-filozofie musí mít matematickou jednoznačnost, „svoboda je poznaná nutnost“
-ztotožňuje boha s tvořící přírodou a substancí, opakem substance (něčeho nepodmíněného) je
modus (to, co je podmíněno něčím jiným), člověk se rodí jako bytost nesvobodná a svobodným
se
stane tak, že pomocí rozumu ovládne (pozná) to, co jej činí nesvobodným, tedy své pudy a
vášně
-nejvýznamnější díla: Teologicko-politický traktát, Etika vyložená způsobem užívaným
v geometrii

Gotfried Wilhelm Leibniz (1646-1716)

-podstatou světa je nekonečné množství malých, jednoduchých substancí – monád- ty jsou
věčné,
nedělitelné, individuální, vzájemně se spojují, -každá monáda obrazem celého vesmíru
(univerza),
monády nehmotné, mají duai, pohyb monád vychází z nich samých, monády se nemohou
navzájem
ovlivňovat, pracují na základě předzjednané harmonie, ta je dána Bohem
-nejvýznamnější díla: Monadologie, Nová soustava přírody, Principy přírody a milostí,
Nové úvahy o lidském rozumu